

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

The Changing Agent Leadership Development in Academic Administration Model of Administrators for Improving Quality of Education at Small Size Schools in the Special Upper-Northern Thailand

ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์¹, ชูชีพ พุทธประเสริฐ², อนูรักษ์ ปัญญาวัฒน์³, ประพันธ์ ธรรมไชย⁴
Chairin Chaiwisit¹, Anurak Panyanuwat², Choocheep Poothaprasert³, Prapan Thumachai⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย มี 3 ระยะ ระยะละ 2 ขั้นตอน รวม 6 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 60 คน และเข้าศึกษาดูงานในสถานศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบโดยนำปัจจัยที่ได้มากำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบ ร่างคู่มือการใช้รูปแบบ ตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความยืดหยุ่น และความเป็นไปได้โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 และทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 3 แห่ง ระยะที่ 3 ประเมินผลการใช้รูปแบบและปรับปรุงรูปแบบโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ได้แก่ (1) การเป็นผู้นำทางวิชาการ (2) การบริหารบริหารสถานศึกษา (3) การจัดหางบประมาณ (4) การบูรณาการการเรียนการสอน

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) กลยุทธ์ (2) มาตรการ (3) วิธีการ (4) เครื่องมือ และ 16 องค์ประกอบรอง ได้แก่ (1) สร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่ (2) มีการศึกษาเยี่ยมชม (3) ระดมความคิดเห็น (4) สรรหาความเข้มแข็งทางวิชาการ (5) ศึกษาหาความรู้ (6) ดูกานสถานศึกษา (7) ปฏิภาหหรือ (8) ร่วมมือการทำงาน (9) SWOT

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² รศ.ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ ศ.เกียรติคุณ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

⁴ รศ.ดร., อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

(10) Best practices (11) Meeting (12) P-D-C-A (13) แบบวิเคราะห์ตนเอง (14) แบบบันทึกศึกษาดูงาน (15) บันทึกการประชุม (16) แผนปฏิบัติการ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่าเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนในรูปแบบอย่างครอบคลุม มีผลการพัฒนา 4 ข้อ ดังนี้ (1) สมรรถนะของผู้บริหาร มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น มีภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเป็นที่ยอมรับของครูและชุมชนในระดับมากที่สุด (2) ความพร้อมของสถานศึกษา มีการปรับสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด (3) การระดมทุนทรัพย์ ผู้ปกครองนักเรียนให้การสนับสนุนและองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุนทุนทรัพย์และงบประมาณในการพัฒนาสถานศึกษาในระดับมากที่สุด (4) แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในเนื้อหาสาระและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในระดับมาก

Abstract

The purpose of this research was to create and develop the Changing Agent Leadership Development in Academic Administration Model of Administrators for Improving Quality of Education at Small Size Schools in the Special Upper-Northern Thailand. This research consisted of 3 phases and 6 stages. Phase 1: prepare to study the factor researches at present situation Academic Administration of Administrators at Small Size Schools in the Special Upper-Northern of Thailand by questionnaire to 60 administrators and visitor education in 2 schools by interviews. Phase 2: design of the model by using the factor to component the model, guideline the manual of model, appropriate suitable flexible and possible by connoisseurship of 5 skilled persons assessment with IOC (0.60–1.00) by 5 experts and tryout of the model consisted of 3 tryout the model with small sized schools. Phase 3: evaluate to use model by 15 evaluators. The research findings were as follows:

1. The factor researches at present situation Academic Administration of Administrators at Small Size Schools in the Special Upper-Northern of Thailand was: (1) academic leadership; (2) management context school; (3) mobilize budgeting; (4) education planning integrated.

2. The Changing Agent Leadership Development in Academic Administration Model of Administrators for Improving Quality of Education at Small Size Schools in the Special Upper-Northern of Thailand consisted of 4 major components following as: (1) strategy; (2) dictator (3) method; (4) tools, and 16 sub-components following as: (1) awareness in duty; (2) visitor education; (3) brain-storming in development; (4) search for strength in education; (5) knowledgeable learning; (6) observe in activities; (7) consult with the group; (8) co-operate and work together; (9) SWOT analysis; (10) best practices; (11) meeting; (12) P-D-C-A; (13) SWOT analysis note; (14) visiting note; (15) meeting note; and (16) action plan note.

3. The experimental results showed that the model was employed completely for the Changing Agent Leadership Development in Academic Administration Model of Administrators for Improving Quality of Education at Small Size Schools in the Special Upper-Northern of

Thailand: (1) A capacity of the Administrators have more potential, have change leadership to accepted by teacher and community; (2) To completed context school for learning; (3) To mobilize budgeting form parent and community; (4) Education planning integrated with teacher should manage to learning and teaching in substance and the student should have high achievement.

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ใช้พัฒนามนุษย์ให้มีความสามารถดำรงชีวิตอยู่รอดมาได้ในทุกยุคทุกสมัย ถึงแม้ว่าธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วก็ตาม มวลมนุษย์ก็ยังเรียนรู้วิธีการปรับตัวและเลี้ยงชีพอยู่ได้มาด้วยดีอย่างต่อเนื่องตามลำดับ ในปัจจุบันนี้โลกของเราได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ทุกสถานการณ์ มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกเกิดการแข่งขันกันในทุกด้าน จำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่อยู่ในวัยเรียนให้ได้รับการเรียนรู้ให้มากที่สุดและเป็นการจัดการเรียนรู้ได้อย่างรอบด้านจึงจะอยู่ร่วมกันในมวลประชาคมโลกได้อย่างสมดุล (สภาการศึกษาแห่งชาติ, 2556: 1) การจัดการศึกษาในประเทศไทยมีลำดับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากเดิมมีการจัดการเรียนการสอนในวัดโดยพระภิกษุสงฆ์ มาสู่การจัดการเรียนการสอนในสถานที่เฉพาะที่เรียกว่าโรงเรียน โดยมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในทุกฉบับ โดยบัญญัติไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และได้มีการออกกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติที่บังคับใช้กับปวงชนชาวไทยทุกคน ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) 2553 โดยมาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า “การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” ในพระราชบัญญัติการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ประชากรของประเทศไทย จะต้องมีการศึกษาอย่างน้อยที่สุดคือการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในสังกัดของรัฐบาลและเอกชน

จากบทบัญญัติตามกฎหมายแสดงให้เห็นว่า ประชาชนของประเทศไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษาตามสถานศึกษาที่กำหนด โดยทั่วไปแล้วเป็นการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ก่อตั้งกระจายทั่วไปในทุกภูมิภาคและทุกพื้นที่ในประเทศไทย และทุกโรงเรียนมีระบบการจัดการศึกษาเป็นแบบการศึกษาในระบบที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา วิธีการศึกษา หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ระยะเวลาของการศึกษา รวมถึงวิธีการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2545 มาตรา 4 ที่บัญญัติว่า “การศึกษาภาคบังคับ” หมายความว่า การศึกษาชั้นปีที่หนึ่งถึงชั้นปีที่เก้าของการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และได้จัดการศึกษาใน “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาภาคบังคับ โดยมี “ผู้บริหารสถานศึกษา” หมายความว่า บุคคลวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน เป็นผู้บริหารจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการมีสถานศึกษาภาคบังคับกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นปฐมวัยจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บางโรงเรียนได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษา จัดการเรียนการสอนจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเหล่านี้

มีจำนวนนักเรียนที่แตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก โดยโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านั้นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน ในปีการศึกษา 2557 พบว่ามีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 14,351 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.48 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สาเหตุมาจากอัตราการเกิดลดลง อัตราการไปเรียนในเมืองมากขึ้น (รังสรรค์ มณีเล็ก, 2557: website) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 (2557: 3) มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 197 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 105 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 48.16 โรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบท บางพื้นที่อยู่ห่างไกลจากในเมือง บางพื้นที่ตั้งอยู่ในภูเขาสูงที่มีความทุรกันดารมากรวมกันเรียกว่าโรงเรียนเขตพื้นที่พิเศษ โดยโรงเรียนเหล่านี้ตามประกาศกระทรวงการคลัง จะได้รับค่าตอบแทนเพิ่มเติมพิเศษเป็นรายเดือน เดือนละ 1,000 บาท (กรมบัญชีกลาง, กระทรวงการคลัง, 2557)

จากการที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยมีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นภูเขาสูง เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และมีป่าไม้จำนวนมาก บางพื้นที่มีโรงเรียนตั้งอยู่และเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จึงเรียกว่าโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษ โดยภาพรวมโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษ พบว่ามีปัญหาที่สำคัญ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ การลงทุนการศึกษาค่อนข้างสูง การพัฒนาเอกสารหลักสูตร ระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวัดผลรวมทั้งการประเมินผลการเรียนการสอนไม่เป็นปัจจุบัน ห้องสมุดมีสภาพไม่เหมาะสมและไม่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า การบริหารจัดการศึกษาขาดประสิทธิภาพ ขาดการวางแผนการประชุม อบรมทางวิชาการ ครูมีไม่ครบชั้น ครูต้องสอนคนละ 2-3 ชั้นเรียน ครูต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ทำให้มีเวลาสอนน้อย สอนได้ไม่เต็มที่ ขาดงบประมาณที่จะสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ขาดสื่อการเรียนการสอน ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอ ขาดแหล่งวิทยากรภายนอก ในส่วนของปัญหาการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหาสำคัญในเรื่องการบริหารหลักสูตร ครูไม่เข้าใจหลักสูตร การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนการสอน ครูไม่สามารถเตรียมการสอนได้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบสอนซึ่งมีหลายวิชาและหลายชั่วโมงในหนึ่งวัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนค่อนข้างต่ำ ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลขาดเครื่องมือวัดผลที่ได้มาตรฐาน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูขาดความสนใจและความตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2)

จากสภาพปัจจุบันที่มีการประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดให้มีการรายงานคุณภาพการจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยสามารถที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้อยู่ในระดับดีได้ การประเมินแต่ละมาตรฐานนั้นผ่านเกณฑ์การประเมินและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองนักเรียนในท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จึงต้องการศึกษาเพื่อหาคำตอบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ควรเป็นอย่างไร และรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย จะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

1.1 ประชากร

ประชากรเป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวนทั้งหมด 428 โรงเรียน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ 1 เป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรตามตารางสุ่มกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ดี ดับบลิว (R. V. Krejcie and D. W. Morgan, 1970) ได้ผู้บริหารจำนวน 60 โรงเรียน เพื่อหาปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการบริหารงานวิชาการได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนปางมะภาควิทยา โรงเรียนบ้านขุนลาว และโรงเรียนบ้านทุ่งยาว

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบน โดยการกำหนดขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

2.1 ด้านปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยอาศัยแนวคิดของเฮอร์เชย์และแบลนชาร์ด (Hersey & Blanchard, 1996) ที่เสนอว่า คุณลักษณะของผู้นำจะเป็นประสิทธิภาพของผู้นำ และแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยสำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีครูประจำการ 4-5 คน จึงทำให้ไม่มีครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูวิชาการโดยตรง จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหาร

จัดการงานวิชาการให้เหมาะสมกับสภาพทรัพยากรทางการศึกษาและบริบทที่ตั้งของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์หาปัจจัยที่สนับสนุนต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

2.2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย หมายถึง กระบวนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ที่บูรณาการปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการมากำหนดเป็นวิธีการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบน เป็นขั้นตอนการบริหารจัดการปัจจัยสนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ใช้วิธีการบริหารสถานศึกษาที่สร้างมาพัฒนางานวิชาการให้บรรลุเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การหาประสิทธิภาพของรูปแบบประเมินได้จากความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของรูปแบบ

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

พฤษภาคม 2557 ถึง เมษายน 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ แต่ละระยะมี 2 ขั้นตอน รวม 6 ขั้นตอน ดังนี้
ระยะที่ 1 การเตรียมการวิจัย เป็นการศึกษาหาปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการและการหาองค์ประกอบที่จำเป็นในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนจำนวน 60 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความคาดหวังของผู้บริหารที่มีต่อปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

การสร้างเครื่องมือ สร้างจากกรอบแนวคิดของการวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

การหาคุณภาพของเครื่องมือ การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยการวิเคราะห์ค่า IOC การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยได้นำไปทดลองใช้กับสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 โรงเรียน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและขอรับแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.50

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาดูงานโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้จำนวน 2 โรงเรียน เพื่อกำหนดองค์ประกอบของที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

2. ศึกษาดูงานโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้จำนวน 2 โรงเรียน เพื่อกำหนดองค์ประกอบของที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยจัดทำหนังสือราชการขออนุเคราะห์เข้าศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 2 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบศึกษาดูงาน มีลักษณะเป็นแบบบันทึกภาคสนามที่ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างและแบบสังเกต โดยใช้ในการเก็บรวบรวมปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการจนประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบได้

การสร้างเครื่องมือ สร้างจากกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบในการบริหารสถานศึกษา และองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบน

การหาคุณภาพเครื่องมือ การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ศึกษาดูงานด้วยตนเอง ใช้แบบศึกษาดูงานบันทึกการสัมภาษณ์วิธีการบริหารงานวิชาการและแบบสังเกตสภาพบริบทด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และนำมาหาความสอดคล้องกับปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบน กำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ

ระยะที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นการสร้างรูปแบบและทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การจัดทำรูปแบบฉบับร่าง สร้างจากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย จากการศึกษาในตอนต้นที่ 1

2. การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

2.1 เกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้กำหนดนโยบาย (Policy maker) จำนวน 2 คน เป็นผู้ปฏิบัติ (Implementer) จำนวน 3 คน รวม 5 คน

2.2 ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 1 ครั้ง

3. ปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยให้นำผลดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group)

4. จัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 โรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย การทดลองใช้รูปแบบให้ดำเนินการตามคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการดังนี้

1. กำหนดสถานที่ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยใช้โรงเรียน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านขุนลาว โรงเรียนบ้านทุ่งยาว และโรงเรียนปางมะคาตวิทยา

2. ผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในการวิจัยปฏิบัติการปฏิบัตินงาน วิธีดำเนินการตามคู่มือและวิธีการประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการทดลอง

3. สถานศึกษาดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ระยะที่ 3 การสรุปผลการวิจัย เป็นระยะของการประเมินผลรูปแบบและปรับปรุง ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 5 และขั้นตอนที่ 6

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจะดำเนินการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยด้วยเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยในสถานการณ์จริงว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์เพียงใด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด มีปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะอะไรบ้าง โดยได้ดำเนินการต่อไป

1. ผู้ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย จำนวน 11 ราย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 3 คน คณะกรรมการ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 2 คน ตัวแทนสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย เป็นบุคคลในโรงเรียนบ้านขุนลาว โรงเรียนบ้านทุ่งยาว และโรงเรียนปางมะคาตวิทยา จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือในการประเมินผลรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม กล้องถ่ายรูป และเทปบันทึกเสียง

3. การดำเนินการประเมิน ดำเนินการดังนี้

3.1 แบบสอบถาม สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ หรือความเป็นประโยชน์มากที่สุด

3.2 การสัมภาษณ์ ผู้ประเมินเพื่อประเมินผลเกี่ยวกับผลการดำเนินการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ความพึงพอใจ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล มีการดำเนินการดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็น ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ 5 ระดับ หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ หรือมีประโยชน์มากที่สุดถึงน้อยที่สุด

4.2 ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ประเมินนำมาสังเคราะห์ สรุป รวบรวมเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ความพึงพอใจ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงรูปแบบและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลและข้อเสนอแนะจากการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) มาปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

2. จัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

3. ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยผู้วิจัยนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

เกี่ยวกับความเหมาะสม เนื้อหาสาระ รูปแบบการพิมพ์ ความสะดวกในการนำไปใช้ ลักษณะทางกายภาพ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านคู่มือ หลังจากผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กแล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วพิจารณารายการประเมินที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป

4. นำเสนอผลการวิจัยโดยการจัดทำรูปแบบเล่มฉบับสมบูรณ์และจัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

สรุปขั้นตอนการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยและกำหนดองค์ประกอบรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 1

ศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 2

ศึกษาดูงานสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ระยะที่ 2 สร้างและทดลองใช้รูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3

สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 4

การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย กับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 3 สรุปผลการวิจัยและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ

ขั้นตอนที่ 5

ประเมินผลการวิจัยและการปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 6

จัดทำคู่มือรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

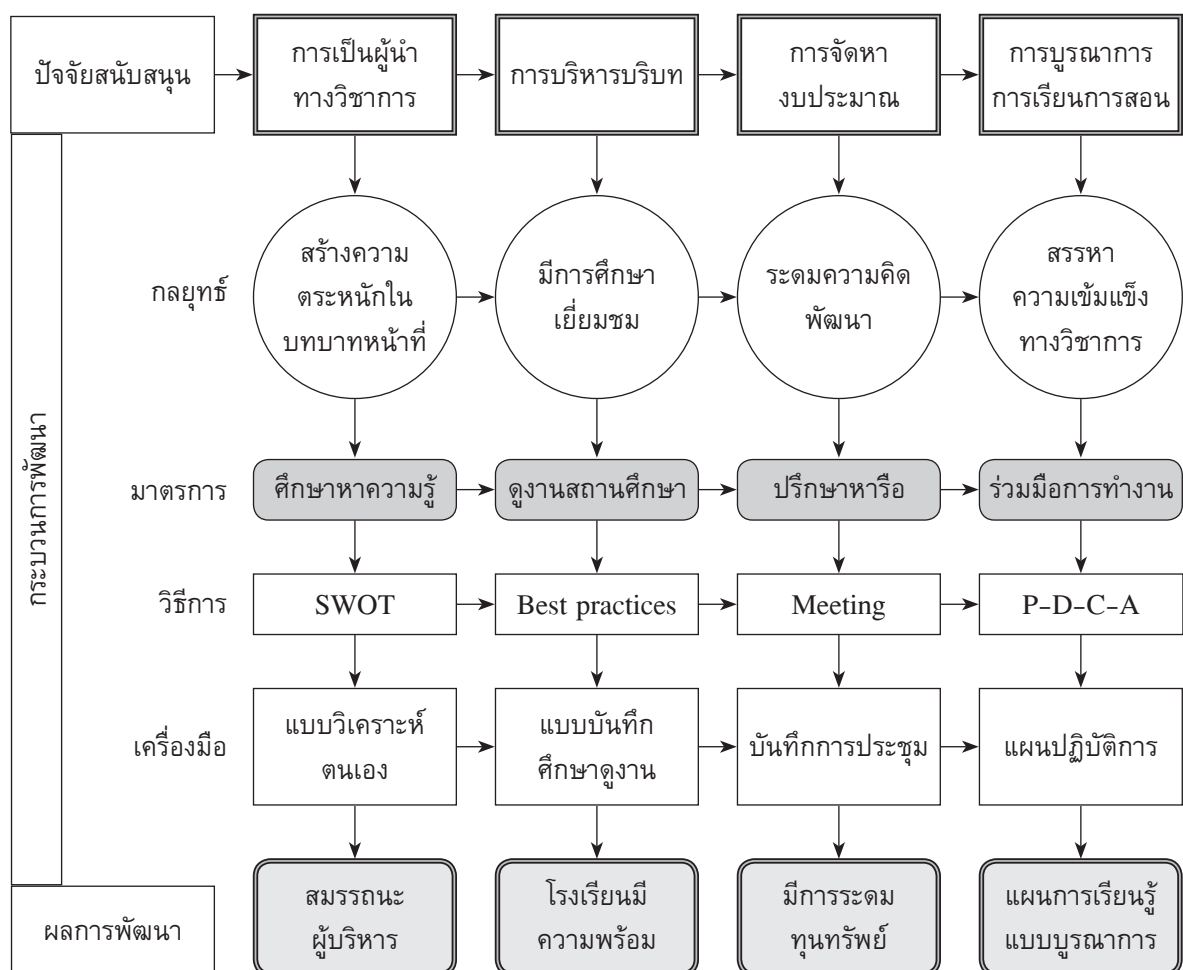

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนของประเทศไทย มีสภาพบริบทตั้งอยู่บนพื้นที่ที่มีภูเขาล้อมรอบ ทุรกันดาร มีความยากลำบากในการคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร ขาดแคลนงบประมาณในการปรับปรุงบริบทสถานศึกษา ครูมีไม่ครบชั้น และการดำเนินการเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ (1) การเป็นผู้นำทางวิชาการ (2) การบริหารบริบทสถานศึกษา (3) การจัดหางบประมาณ (4) การบูรณาการการเรียนการสอน

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) กลยุทธ์ (2) มาตรการ (3) วิธีการ (4) เครื่องมือ และ 16 องค์ประกอบรอง ได้แก่ (1) สร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่ (2) มีการศึกษาเยี่ยมชม (3) ระดมความคิดพัฒนา (4) สรรหาความเข้มแข็งทางวิชาการ (5) ศึกษาหาความรู้ (6) ดูนงานสถานศึกษา (7) ปรีกษาหารือ (8) ร่วมมือการทำงาน (9) SWOT (10) Best practices (11) Meeting (12) P-D-C-A (13) แบบวิเคราะห์ตนเอง (14) แบบบันทึกศึกษาดูงาน (15) บันทึกการประชุม (16) แผนปฏิบัติการ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่าเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินตามขั้นตอนในรูปแบบอย่างครบถ้วน มีผลการพัฒนา 4 ข้อ ดังนี้ (1) สมรรถนะของผู้บริหาร มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นที่ยอมรับของครูและชุมชนในระดับมากที่สุด (2) ความพร้อมของสถานศึกษา มีการปรับสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด (3) การระดมทุนทรัพย์ ผู้ปกครองนักเรียนให้การสนับสนุนและองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุนทุนทรัพย์และงบประมาณในการพัฒนาสถานศึกษาในระดับมากที่สุด (4) แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในเนื้อหาสาระ และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในระดับมาก

4. การประเมินการใช้รูปแบบ พบว่า

4.1 ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ทั้งโดยรวมและองค์ประกอบหลักทั้ง 4 องค์ประกอบหลัก และ 16 องค์ประกอบรอง มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก

4.2 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ไปใช้ พบว่ามีปัญหา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีภาระงานมากทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษาไม่สามารถจัดดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูได้ครอบคลุมทุกสาระการเรียนรู้ การทุ่มเทพัฒนาวิชาการอย่างเดียวไม่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ได้ ครูไม่สามารถพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ และมีการเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรมจริยธรรม นำหลักการการบริหารแบบธรรมาภิบาล การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาบริหารจัดการงานวิชาการ รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้กับครูผู้สอน แผนการจัดการเรียนรู้สำเร็จรูปที่มีคุณภาพดีและให้ครูมีการบูรณาการการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างครอบคลุมทุกชั้นเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานจะทำให้โรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยมีคุณภาพในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่ามี 4 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบรอง ครอบคลุมและสอดคล้องกับกฎกระทรวงศึกษาธิการ (2550: 29-30) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ให้กับสถานศึกษา รวมทั้งสอดคล้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้ผู้บริหารต้องมีภาวะความเป็นผู้นำจึงจะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้ และผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่าสามารถ

ดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยที่สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการสร้างที่ดี ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและปรับปรุงแล้วครอบคลุมภารกิจงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษที่มีความทุรกันดารและอยู่ในพื้นที่สูงมีคู่มือการดำเนินการที่ชัด สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารงานก่อให้เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 181) ได้กำหนดหลักการและแนวคิดในการบริหารงานวิชาการไว้ว่า ยึดหลักให้สถานศึกษาบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่จะส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตที่จะนำพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยบุคลากรทุกฝ่ายให้ความสำคัญ ให้ความร่วมมือในการดำเนินการ เมื่อนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยต้องทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ก็จะสามารถนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่พิเศษภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.
- ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก: 29-36, ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2550.
- กมล ภูประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. สำนักงาน. (2554). *รายงานการประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ พ.ศ. 2554-2557*. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.
- _____. (2555). *ข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2*. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.
- _____. (2555). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พ.ศ. 2555-2557*. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- _____. (2556). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- บ้านขุนลาว, โรงเรียน. (2557). *รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2557*. เชียงราย: โรงเรียนบ้านขุนลาว.
- บ้านทุ่งยาว, โรงเรียน. (2557). *รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2557*. เชียงราย: โรงเรียนบ้านทุ่งยาว.
- ปางมะกาดวิทยา, โรงเรียน. (2557). *รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2557*. เชียงราย: โรงเรียนปางมะกาดวิทยา.
- รังสรรค์ มณีเล็ก. “แนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก”, จาก http://www.obec.go.th/new/show_news.php?article_id=3321
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *รายงานการประเมินผลโครงการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.